

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 85 | 31 Ocak-6 Şubat 2022

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 64 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

2 Şubat: Ağır tüberküloz hastası olan 39 yaşındaki mahkum Turgay Deniz, cezaevinden tahliyesinden kısa bir süre sonra İstanbul'daki bir hastanede [hayatını kaybetti](#).

4 Şubat: Bir mahkeme, Samsun'daki bir Atatürk heykelini tahrip etmeye teşebbüs ettikleri iddia edilen iki kişiyi, Atatürk'ü koruma kanununa muhalefet etme suçlamasıyla [tutuklayarak](#) cezaevine gönderdi.

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

1 Şubat: İktidar partisi ve milliyetçi müttefiki, güvenlik güçlerine ait zırhlı araçlar nedeniyle Kürt çoğunluklu güneydoğu illerinde yaşanan ölümlerin araştırılmasına yönelik bir meclis önergesini [reddetti](#). Önerge Şırnak'ta bir zırhlı aracın 23 yaşındaki bir öğrenciyi öldürmesinin ardından verilmişti. İnsan Hakları Derneği'ne göre, son 10 yılda zırhlı araçlar aralarında 6 kadın ve 16 çocuğun da yer aldığı toplam 36 kişinin ölümüne yol açtı.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç'tan](#) bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

31 Ocak: Kocaeli'de polis, bir işçi protestosuna [müdahale ederek](#) 200 kişiyi gözaltına aldı.

3 Şubat: Denizli'de bir idare mahkemesi, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine karşı düzenlenen bir protestoya katıldıkları için İran'a sınır dışı edilme tehlikesiyle karşı karşıya olan dört İranlı mülteci tarafından yapılan bir itirazı [reddetti](#). Mülteciler, Nisan 2021'de bir göçmen geri gönderme merkezindeki gözaltıları sırasında kendilerine baskı yapılarak gönüllü geri dönüş belgeleri imzalatıldığını duyurmuşlardı.

3 Şubat: İstanbul'da polis, hasta mahkumların tahliyesi talebiyle gösteri yapan 17 kişiyi [gözaltına aldı](#).

3 Şubat: İstanbul'da bir ilçe kaymakamlığı, hasta mahkumlarla dayanışma konulu bir etkinliği [yasakladı](#).

3 Şubat: Hakkari Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca [yasakladı](#).

4 Şubat: İstanbul'da polis, hasta mahkumların durumuyla ilgili basın açıklaması yapmaya teşebbüs eden bir kişiyi geçici olarak [gözaltına aldı](#).

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

2 Şubat: Diyarbakır'da polis, barış annesi Şükran Akboğa'yı sosyal medya mesajları nedeniyle geçici olarak [gözetim altına aldı](#).

2 Şubat: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, 2022'nin ilk ayında 47 gazetecinin mahkeme duruşmalarına çıkarıldığını [açıkladı](#).

3 Şubat: Mardin'de polis, sosyal medyada terör örgütü propagandası yaptıkları suçlamasıyla 10 kişiyi [gözetim altına aldı](#).

3 Şubat: Bir İstanbul mahkemesi, gazeteci Buse Söğütlü'nün [beraatına hükmetti](#). Söğütlü, bir hakimi eleştirdiği bir sosyal medya mesajı nedeniyle yargılanıyordu.

4 Şubat: Diyarbakır'da polis, Kürt gazeteci ve yazar Nurcan Yalçın'ı [gözetim altına aldı](#).

4 Şubat: İstanbul'da bir istinaf mahkemesi, daha önce gazeteciler Barış Pehlivan, Hülya Kılınç, Ferhat Çelik, Aydın Keser ve Murat Ağirel'e verilen hapis cezalarını [onadı](#). Söz konusu gazeteciler, Libya'da öldürülen bir Türk istihbarat görevlisine ilişkin yayımladıkları haberler nedeniyle gizli bilgileri ve belgeleri yayımlamak suçlamasıyla Eylül 2020 yılında mahkum edilmişti.

4 Şubat: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt azınlığın sorunlarına ilişkin yayınlarıyla bilinen Etkin haber ajansı (ETHA) tarafından haber yayımlamak için kullanılan bir web sayfasına [erişim engeli](#) getirdi.

4 Şubat: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, TV kanalları ATV, FOX, Show TV, Beyaz TV, STAR, Halk TV ve TELE1'ye [para cezaları](#) verdi.

5 Şubat: Zonguldak'ta polis, cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla bir kişiyi [gözetim altına aldı](#).

5 Şubat: Balıkesir savcılığı, bir muhalefet partisinin il binası üzerine asılan bir pankartın indirilmesini [emretti](#). Cumhurbaşkanlığı ofisinin savurganca harcama yaptığını iddia eden pankart, cumhurbaşkanına hakaret içerdiği suçlamasıyla savcılık kararına konu oldu.

6 Şubat: İstanbul savcılığı, cumhurbaşkanının koronavirüs testinin pozitif çıkmasına ilişkin sosyal medya yorumları nedeniyle en az 8 kişi hakkında [soruşturma başlattı](#). Soruşturma kapsamında dört kişi gözetim altına alınırken, eski milli yüzücü Derya Büyükuncu

hakkında cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla gözaltı emri çıkarıldı.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

2 Şubat: Avrupa Konseyi'nin yürütme organı olan Bakanlar Komitesi, tutuklu sivil toplum lideri Osman Kavala'nın serbest bırakılması yönündeki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının uygulanmamasına ilişkin olarak Türkiye hakkında ihlal prosedürü başlatılmasına [karar verdi](#). Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Ankara'nın söz konusu kararı tanımayacağını [açıkladı](#).

3 Şubat: Diyarbakır'da polis, İnsan Hakları Derneği'nin il bürosuna [baskın düzenleyerek](#) dernek yöneticilerinden Ferhat Berkpınar'ı gözetim altına aldı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

1 Şubat: Anayasa Mahkemesi, Kürt siyasetçi Figen Yüksekdağ'ın beş yıllık tutukluluğunun "orantılı" bir tedbir olduğuna ve herhangi bir hak ihlali teşkil etmediğine [hükmetti](#).

2 Şubat: Avrupa Konseyi'nin yürütme organı olan Bakanlar Komitesi, tutuklu sivil toplum lideri Osman Kavala'nın serbest bırakılması yönündeki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının uygulanmamasına ilişkin olarak Türkiye hakkında ihlal prosedürü başlatılmasına [karar verdi](#). Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Ankara'nın söz konusu kararı tanımayacağını [açıkladı](#).

KÜRT AZINLIK

1 Şubat: Anayasa Mahkemesi, Kürt siyasetçi Figen Yüksekdağ'ın beş yıllık tutukluluğunun "orantılı" bir tedbir olduğuna ve herhangi bir hak ihlali teşkil etmediğine [hükmetti](#).

1 Şubat: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2016 yılında bir anayasa değişikliği yoluyla dokunulmazlıkları kaldırılan ve ardından yargılanan 40 eski HDP milletvekilinin ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine [hükmetti](#). Mahkeme Ankara'nın her bir başvurucuya 5.500 euro tazminat ödemesini emretti.

1 Şubat: İktidar partisi ve milliyetçi müttefiki, güvenlik güçlerine ait zırhlı araçlar nedeniyle Kürt çoğunluklu güneydoğu illerinde yaşanan ölümlerin araştırılmasına

yönelik bir meclis önergesini [reddetti](#). Önerge Şırnak'ta bir zırhlı aracın 23 yaşındaki bir öğrenciyi öldürmesinin ardından verilmişti. İnsan Hakları Derneği'ne göre, son 10 yılda zırhlı araçlar aralarında 6 kadın ve 16 çocuğun da yer aldığı toplam 36 kişinin ölümüne yol açtı.

3 Şubat: Van'da polis Kürtçeye yönelik baskılara karşı düzenlenen bir protesto gösterisine [engel oldu](#).

4 Şubat: Diyarbakır'da polis, Kürt gazeteci ve yazar Nurcan Yalçın'ı [gözaltına aldı](#).

4 Şubat: Bir Diyarbakır mahkemesi, Kürt azınlığın sorunlarına ilişkin yayınlarıyla bilinen Etkin haber ajansı (ETHA) tarafından haber yayımlamak için kullanılan bir web sayfasına [erişim engeli](#) getirdi.

DİĞER AZINLIKLAR

4 Şubat: Yeni yayımlanan bir araştırmada, ana dili Türkçe olmayan Türk vatandaşlarının çoğunun eğitim, sağlık ve kamu kurumlarında ana dillerini kullanmaktan çekindikleri [ortaya çıkarıldı](#).

CEZAEVİ KOŞULLARI

4 Şubat: Ankara'da bir cezaevi yönetimi, koronavirüs testi pozitif çıkan bir kadın mahkumu testi negatif çıkan diğer mahkumlarla aynı kısıma [yerleştirdi](#).

5 Şubat: Malatya'da bir cezaevinde hasta mahkum Mehmet Yamaç'ın solunum cihazı ihtiyacının karşılanmadığı [duyuruldu](#).

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

3 Şubat: Türk makamları, Yunanistan sınırı yakınlarında donarak hayatını kaybetmiş 19 göçmenin bulunduğunu [açıkladı](#). Türkiye, kış koşullarına rağmen Yunanistan sınır güçlerinin göçmenleri soyduğunu ve sınırdan geri ittiğini iddia etti.

3 Şubat: Denizli'de bir idare mahkemesi, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine karşı düzenlenen bir protestoya katıldıkları için İran'a sınırdışı edilme tehlikesiyle karşı karşıya olan dört İranlı mülteci tarafından yapılan bir itirazı [reddetti](#). Mülteciler, Nisan 2021'de bir göçmen geri gönderme merkezindeki gözaltıları sırasında kendilerine baskı yapılarak gönüllü geri dönüş belgeleri imzalatıldığını duyurmuşlardı.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

2 Şubat: İsmi vermek istemeyen bir kadın, bir milletvekiline gönderdiği mektupta, kendisinin ve reşit olmayan kızının Amasya'daki bir cezaevinde tutuklu bulunan kocasını ziyaretleri esnasında cezaevi yetkilileri tarafından çıplak aramaya maruz bırakıldığını [açıkladı](#).

3 Şubat: Diyarbakır'daki bir cezaevinde tutuklu bulunan bazı mahkumların kamerasız odalara götürülerek işkence ve kötü muameleye maruz bırakıldıkları [duyuruldu](#).

5 Şubat: İstanbul'daki bir cezaevinden Afyon'daki bir cezaevine istekleri dışında [sevk edilen](#) dört mahkumun sevk sırasında işkence ve kötü muameleye maruz bırakıldığı, mahkumlardan Hamgin Karakaş'ın maruz kaldığı şiddet nedeniyle kulak zarının patladığı duyuruldu.

5 Şubat: Ankara Barosu İnsan Hakları Merkezi'nde çalışan beş avukat, Ankara Emniyeti'ndeki işkence iddialarına ilişkin hazırlanan bir raporun yayımlanmasının baro yönetimi tarafından engellenmesinin ardından [istifalarını açıkladı](#).

6 Şubat: Kayseri'deki bir cezaevinde gardiyanlar ayakta sayım dayatmasına itiraz eden mahkumlara [fiziksel saldırıda](#) bulundu. Üç mahkumun uğradıkları şiddet sonucunda yaralandıkları duyuruldu.

KADIN HAKLARI

3 Şubat: Denizli'de bir idare mahkemesi, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine karşı düzenlenen bir protestoya katıldıkları için İran'a sınırdışı edilme tehlikesiyle karşı karşıya olan dört İranlı mülteci tarafından yapılan bir itirazı [reddetti](#). Mülteciler, Nisan 2021'de bir göçmen geri gönderme merkezindeki gözaltıları sırasında kendilerine baskı yapılarak gönüllü geri dönüş belgeleri imzalatıldığını duyurmuşlardı.